

ΚΟΙΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

«Νέες προκλήσεις στην πορεία της περιφερειακής ενσωμάτωσης της Νοτιοανατολικής Ευρώπης - Τα Οικονομικά και Κοινωνικά Συμβούλια ως κινητήριοι δυνάμεις για βιώσιμες επιλογές»

Σύνοδος Κοινωνικού Διαλόγου 2023

Δευτέρα, 20 Μαρτίου 2023

Θεσσαλονίκη

Η Σύνοδος Κοινωνικού Διαλόγου με θέμα «Νέες προκλήσεις στην πορεία της περιφερειακής ενσωμάτωσης της Νοτιοανατολικής Ευρώπης- Τα Οικονομικά και Κοινωνικά Συμβούλια ως κινητήριοι δυνάμεις για βιώσιμες επιλογές» που διοργανώθηκε από την ΟΚΕ Ελλάδος και πραγματοποιήθηκε στις 20 Μαρτίου 2023 στο Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης, με τη συμμετοχή πληθώρας εκπροσώπων των κοινωνικών εταίρων, της πολιτείας, των ευρωπαϊκών και διεθνών οργανισμών και της επιστημονικής κοινότητας από τις χώρες της ΝΑ Ευρώπης, αποτελεί μια σημαντική πρωτοβουλία που θα μπορούσε να λειτουργήσει ως οδηγός στην κατεύθυνση της εμβάθυνσης της ευρωπαϊκής συνεργασίας και της ανάπτυξης θεσμών κοινωνικού διαλόγου στις χώρες που βρίσκονται στο νοτιοανατολικό τμήμα της Ευρώπης.

Η διεθνής και η ευρωπαϊκή κοινότητα βρίσκονται το τελευταίο διάστημα στο μεταίχμιο σημαντικών προκλήσεων, αποτέλεσμα των συσσωρευμένων κρίσεων που ενέσκηψαν την τελευταία δεκαετία. Οι χώρες της ΝΑ Ευρώπης ιδιαίτερα, ήρθαν διαδοχικά και πρωτογενώς αντιμέτωπες με τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης της δεκαετίας του 2010, γεγονός που επέδρασε επιβραδυντικά στις προοπτικές θεσμικής ολοκλήρωσης και εμβάθυνσης των θεσμών κοινωνικού διαλόγου. Στη συνέχεια κλήθηκαν να διαχειριστούν την προσφυγική κρίση και τον μεγάλο όγκο προσφυγικών ροών από εμπόλεμες περιοχές, ενώ στο τέλος της δεκαετίας του 2020, ο συνδυασμός της πανδημικής κρίσης και της κλιματικής αλλαγής οδήγησαν σε μείζονες αναδιαρθρώσεις και μετασχηματισμούς στα μοντέλα οργάνωσης της οικονομικής και κοινωνικής ζωής.

Σήμερα, μαζί με τα παραπάνω, η ΕΕ και οι χώρες μέλη καλούνται να συμβάλλουν αποφασιστικά στη διαδικασία ειρήνευσης και οριστικού τερματισμού της παρατεταμένης πολεμικής σύγκρουσης στην Ουκρανία, σύμφωνα με τις επιταγές του διεθνούς δίκαιου και σε πλαίσιο σεβασμού των συνόρων.

Η τρέχουσα κρίση πληθωρισμού, που συνυπάρχει με την ενεργειακή κρίση διαμορφώνει ένα νέο πλαίσιο προτεραιοτήτων στην ΕΕ που επηρεάζει τις πολιτικές πράσινης και ψηφιακής μετάβασης, μεταβάλλει το πλαίσιο υποστήριξης των επιχειρήσεων και των ευάλωτων νοικοκυριών, αλλά ταυτόχρονα μεταθέτει καίριες αποφάσεις για το μέλλον.

Οι εργασίες της Συνόδου κατέδειξαν την ανάγκη η ΝΑ Ευρώπη, που αποτελεί τον φυσικό και ιστορικό κόμβο επικοινωνίας μεταξύ Ανατολής και Δύσης, να καταστεί συνδεδετικός κρίκος και εγγυητής της ασφάλειας, της συνεργασίας και της διαμεσολάβησης σε πολλαπλά επίπεδα που αφορούν την Ευρωπαϊκή Κοινή Πολιτική και Αγορά. Η ΝΑ Ευρώπη καλείται να αξιοποιήσει τα διαχρονικά γεωπολιτικά και στρατηγικά πλεονεκτήματά της, προκειμένου να αναδείξει τη σημασία της οικονομικής συνεργασίας, της αλληλεγγύης, της βιώσιμης ανάπτυξης και της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης εν γένει. Ιδιαίτερα σημαντικές είναι οι εξελίξεις στον τομέα ενέργειας, στον οποίο απαιτούνται συντονισμένες πολιτικές για την διασφάλιση της επάρκειας, της παραγωγής, της αξιοποίησης των υφιστάμενων ενεργειακών φυσικών πόρων, της δίκαιης πράσινης μετάβασης, της περιφερειακής ανάπτυξης και της τεχνολογικής αναβάθμισης.

Η ανάπτυξη εργαλείων και θεσμών για την εμπάθυνση του κοινωνικού διαλόγου, η καθιέρωση μηχανισμών επικοινωνίας και η ανταλλαγή καλών πρακτικών αποτελούν αναμφίβολα συστατικά στοιχεία της δράσης των Οικονομικών και Κοινωνικών Συμβουλίων προς επίτευξη του στρατηγικού στόχου της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και της σύγκλισης των χωρών της ΝΑ Ευρώπης, όπως περιγράφεται στις διακηρυγμένες πολιτικές της ΕΕ.

Η ανάληψη από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή της πρωτοβουλίας για την έναρξη προενταξιακού διαλόγου με τα κράτη των Δυτικών Βαλκανίων, αλλά και ο σταθερός προσανατολισμός των Οικονομικών και Κοινωνικών Επιτροπών και Συμβουλίων για την προώθηση της συνεργασίας στην ευρωπαϊκή περιφέρεια έχουν δημιουργήσει τους όρους για την ανάληψη μιας ολοκληρωμένης και συγκροτημένης πολιτικής για τη ΝΑ Ευρώπη. Η συγκυρία είναι ιδιαίτερα ευνοϊκή για τη ΝΑ Ευρώπη, καθώς μετά από καιρό έχουν διαμορφωθεί προϋποθέσεις ευρύτερων συναινέσεων και συνεργασιών, ενώ φαίνεται ότι υφίσταται μια ισχυρή παραγωγική και αναπτυξιακή δυναμική σε κρίσιμους τομείς όπως είναι η ενέργεια, οι υποδομές και τα δίκτυα, το περιβάλλον, ο τουρισμός, το εμπόριο. Ασφαλώς, μαζί με την προώθηση της στρατηγικής συνεργασίας στους τομείς ενέργειας, υποδομών και δικτύων, θεωρείται αντίστοιχα σημαντική η ανάπτυξη συνεργιών στο πεδίο των επενδύσεων, των επιχειρήσεων, της γνώσης, της καινοτομίας και της αμοιβαιότητας. Άλλωστε, ο τομέας της ενέργειας και της ενεργειακής συνεργασίας άπτεται σχεδόν του συνόλου της οικονομικής και επενδυτικής δραστηριότητας, αποτελώντας κλειδί στον αναπτυξιακό προσανατολισμό της περιφέρειας.

Αναλυτικότερα, τα κύρια συμπεράσματα και προτάσεις πολιτικής που προέκυψαν κατά τη διάρκεια της Συνόδου Κοινωνικού Διαλόγου στη Θεσσαλονίκη εστιάζουν στα εξής:

- Αναγνωρίζεται η σημασία της ΝΑ Ευρώπης ως μιας σύγχρονης περιφέρειας οικονομικής και τοπικής ανάπτυξης και ο ρόλος της ως επενδυτικού και εμπορικού κόμβου με έμφαση στις επενδύσεις στους τομείς ενέργειας, δικτύων και υποδομών.
- Αξιολογείται θετικά ο αναπροσανατολισμός της στοχοθεσίας του Ταμείου Ανθεκτικότητας και Ανάκαμψης σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ώστε να οδηγηθούμε σε περισσότερο συμπεριληπτικές πολιτικές για τη βιώσιμη ανάπτυξη, την ενεργειακή ασφάλεια και την κοινωνική ευημερία.

- Κρίνεται απαραίτητη η εντατικότερη αξιοποίηση των υφιστάμενων εργαλείων και πολιτικών για την κοινή αντιμετώπιση των κλιματικών και περιβαλλοντικών προκλήσεων, με καθιέρωση εναρμονισμένων και αποτελεσματικών μηχανισμών πολιτικής προστασίας και αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών.
- Τα Οικονομικά και Κοινωνικά Συμβούλια εξέφρασαν την κοινή θέση για την επίτευξη ενός ελάχιστου επιπέδου ενεργειακής αυτονομίας, γεγονός που υπηρετεί τους στόχους της επάρκειας και της άμβλυσης της ενεργειακής φτώχειας.
- Αναγνωρίζεται η ανάγκη ενδυνάμωσης και ανάδειξης του ρόλου του θεσμοθετημένου κοινωνικού διαλόγου σε εθνικό, διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο.
- Επισημαίνεται η ανάγκη θεσμικής αναβάθμισης των κοινωνικών φορέων που εκπροσωπούν τον κοινωνικό διάλογο και υποστηρίζεται η διαθεσμική συνεργασία σε ευρωπαϊκό, εθνικό και υπερεθνικό επίπεδο.
- Τονίζεται η αναβάθμιση της οικονομικής, πολιτιστικής και θεσμικής συνεργασίας μεταξύ κρατών της ΝΑ Ευρώπης, με δράσεις και πρωτοβουλίες διαλόγου που θα υπηρετούν τους στόχους της εμπέδωσης της ασφάλειας, της εποικοδομητικής συνεργασίας και της ειρηνικής συνύπαρξης.

Οι ευρωπαϊκοί θεσμοί ενθαρρύνονται να εκπονήσουν ειδικά προγράμματα, τα οποία θα παρέχουν στις χώρες της ΝΑ Ευρώπης και των Βαλκανίων τη δυνατότητα ταχύτερης κοινωνικής και οικονομικής σύγκλισης. Οι κοινωνικοί εταίροι και οι λοιπές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε εθνικό επίπεδο, πρέπει να συμμετέχουν ουσιαστικά στη διαδικασία ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Για την ικανοποίηση των παραπάνω σκοπών είναι απαραίτητη η εξασφάλιση χρηματοδοτικών πόρων και εργαλείων για την προώθηση κοινωνικών και επενδυτικών προγραμμάτων για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, την πρόσβαση σε προσιτή ενέργεια και την οικονομικότερη κατανάλωση στο πλαίσιο της Ατζέντας ΣΒΑ 2030. Είναι αναγκαίο να ενισχυθούν οι δυνατότητες συνεργασίας μεταξύ των κοινωνικών εταίρων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών μέσω της παροχής τεχνικής και οικονομικής βοήθειας, κυρίως με τη διευκόλυνση της πρόσβασής τους σε ευρωπαϊκές και εθνικές πηγές χρηματοδότησης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, ΕΤΑΑ, κ.λπ.). Στο ίδιο πλαίσιο και σε συνέχεια της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την ατζέντα της επόμενης δεκαετίας, είναι εξίσου σημαντικό να ενισχυθούν οι δεσμοί συνεργασίας με οργανισμούς και φορείς που υπηρετούν το στόχο της θεσμικής ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης στην ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου, των Βαλκανίων και της ΝΑ Ευρώπης (όπως για παράδειγμα η Ένωση για τη Μεσόγειο UfM, ή άλλοι αντίστοιχοι φορείς).

Τα παραπάνω πορίσματα αποτελούν ένα ενδεικτικό περίγραμμα των πιο σημαντικών τοποθετήσεων και προτάσεων που κατατέθηκαν από το σύνολο των συμμετεχόντων στο πλαίσιο της Συνόδου φορέων.

Εκτιμούμε, ότι η ευρωπαϊκή Σύνοδος της Θεσσαλονίκης μπορεί να αποτελέσει την αφετηρία για την εμβάθυνση και την ενδυνάμωση του κοινωνικού διαλόγου σε περιφερειακό και θεσμικό επίπεδο στην ΝΑ Ευρώπη. Θεμελιακός σκοπός αποτελεί η διεθνής συνεργασία για την συντονισμένη και ενιαία αντιμετώπιση των τρεχουσών και μελλοντικών προκλήσεων που αντιμετωπίζει η κοινωνία των πολιτών και οι χώρες της περιφέρειας, με έμφαση στους τομείς ενέργειας και βιώσιμης ανάπτυξης.